

Spis treści

A. Gazda , <i>Weryfikacja przez ośrodek pomocy społecznej oświadczenia o przyjęciu do placówki oświatowej</i>	1
A. Korcz-Maciejko , <i>Granice wady nieważności rozkazu personalnego w sprawie zawieszenia policjanta w czynnościach służbowych</i>	3
D. Kosiński , <i>Dom wycieczkowy i związane z nim miejsca postojowe na tle warunków stawianych przez Prawo budowlane</i>	5
E. Plesnarowicz-Durska , <i>Zatrudnienie pracownika samorządowego na podstawie czwartej, kolejnej umowy o pracę</i>	6
P. Osikowska , <i>Urlop bezpłatny nauczyciela – zastępcy burmistrza</i>	6
W. Maciejko , <i>Glosa do wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 6 marca 2024 r., IV P 263/23 w sprawie dodatku służbowego w Służbie Więziennej</i>	7
W. Maciejko , <i>Sprawozdanie z seminarium nt. Wątki prawnicze w lekturach szkolnych</i>	9

Weryfikacja przez ośrodek pomocy społecznej oświadczenia o przyjęciu do placówki oświatowej

Wniosek o przyjęcie do publicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej, publicznej innej formy wychowania przedszkolnego, publicznej szkoły, publicznej placówki, na zajęcia w publicznej placówce oświatowo-wychowawczej, na kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych lub kwalifikacyjny kurs zawodowy jest dokumentem inicjującym przyjęcie kandydata, czyli przyszłego ucznia (wychowanka) do wybranego przedszkola, szkoły lub placówki systemu oświaty (art. 149 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1082 ze zm.), powoływanej dalej P.o. Wniosek taki kierowany jest do dyrektora wybranego przedszkola, szkoły lub placówki zapewniającej opiekę i wychowanie. Do wniosku, rodzice (opiekunowie prawni dziecka) lub kandydat pełnoletni, zobowiązani są

dołączyć niezbędne dokumenty, zaświadczenia, oświadczenia, które szczegółowo określa art. 150 ust. 2 P.o. Ustawodawca wnikliwie wskazuje, które z nich są składane w oryginale, notarialnie poświadczony kopii albo w postaci: a) urzędowo poświadczony zgodnie z art. 76a § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1510 ze zm.), odpisu lub wyciągu z dokumentu, b) kopii poświadczony za zgodność z oryginałem przez dyrektora szkoły, którą kandydat ukończył, c) kopii poświadczony za zgodność z oryginałem przez rodzica kandydata lub pełnoletniego kandydata.

Oświadczenia składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Klauzula o treści: *Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego*

oświadczenia, zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń i jest wystarczająca z punktu widzenia jej warunku zgodnego z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.). Dyrektor instytucji oświatowej nie może żądać przedłożenia innych dokumentów niż wynikają z przepisów ustawy P.o. bądź uchwały organu stanowiącego.

Postępowanie rekrutacyjne do publicznych przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych, publicznych innych form wychowania przedszkolnego, publicznych szkół i publicznych placówek przeprowadza komisja rekrutacyjna powołana przez dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki. Dyrektor wyznacza przewodniczącego komisji rekrutacyjnej (art. 157 P.o.). W składzie komisji musi być co najmniej trzech nauczycieli zatrudnionych w takiej instytucji. Z przepisów P.o. nie wynika, aby członkami komisji rekrutacyjnej musieli być koniecznie nauczyciele, jednak delegowanie ich do składu komisji zostało przewidziane w przepisach wykonawczych, tj. § 9 Rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 18 listopada 2022 r. w sprawie przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego oraz postępowania uzupełniającego do publicznych przedszkoli, szkół, placówek i centrów (Dz. U. z 2022 r., poz. 2431). W skład komisji rekrutacyjnej nie mogą natomiast wchodzić: dyrektor, w której działa komisja rekrutacyjna, osoba, której dziecko uczestniczy w postępowaniu rekrutacyjnym. Wyłączenie dyrektora instytucji systemu oświaty z udziału w pracach komisji wynika wprost z przepisów, przewidującej możliwość zaskarżenia decyzji wydanej w pierwszej instancji przez komisję rekrutacyjną do dyrektora instytucji systemu oświaty w drodze odwołania w terminie 3 dni od dnia otrzymania uzasadnienia (art. 158 ust. 8 P.o.). Na rozstrzygnięcie dyrektora danego publicznego przedszkola, publicznej szkoły lub publicznej placówki służy skarga do sądu administracyjnego (art. 158 ust. 9 P.o.).

Art. 150 ust. 7 P.o. dopuszcza przeprowadzanie weryfikacji tych wniosków przez komisję rekrutacyjną oraz potwierdzenia okoliczności zawartych w oświadczeniach. Przepis ten został zmieniony przez art. 5 pkt 12 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 1116) zmieniającej P.o. z dniem 1 września 2022 r. i umożliwia przewodniczącemu komisji rekrutacyjnej prowadzenie postępowania wyjaśniającego w celu weryfikacji

okoliczności zawartych w oświadczeniu. Przewodniczący komisji rekrutacyjnej, może wzywać składającego oświadczenie do dostarczenia dokumentów potwierdzających okoliczności, wyznaczając termin lub może zwrócić się do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata o potwierdzenie tych okoliczności.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata, potwierdza okoliczności zawarte w oświadczeniach na podstawie informacji, które zna z urzędu. Ma także prawo wystąpić do instytucji publicznych o udzielenie informacji o okolicznościach zawartych w tych oświadczeniach. Podkreślenia także wymaga fakt, że instytucje publiczne i organizacje pozarządowe są obowiązane do udzielenia wyjaśnień oraz informacji co do okoliczności zawartych w oświadczeniach, jeżeli posiadają takie informacje na jego żądanie. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) posiada wyraźnie wskazane terminy na dokonanie czynności potwierdzających, tj. 14 dni i 5 dni w zależności od rodzaju instytucji oświatowej, w której toczy się postępowanie rekrutacyjne. Jednakże przekroczenie tych terminów nie pociąga za sobą jakichkolwiek sankcji.

Niezmiernie doniosłą sprawą jest fakt, że zgodnie z art. 150 ust. 10 P.o., wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata może upoważnić kierownika ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1818) - dyrektora centrum usług społecznych, kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy lub inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej, dyrektora centrum usług społecznych lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy do prowadzenia spraw dotyczących potwierdzenia okoliczności zawartych w oświadczeniach składanych wraz z wnioskiem o przyjęcie do przedszkola, szkoły i innych placówek. Powyższe oznacza, że osoby wymienione w art. 150 ust. 10 P.o. będą prowadziły sprawy weryfikacji zawartych w oświadczeniach rekrutacyjnych, poprzez np.: sprawdzenie danych zawartych w swoich rejestrach, posiadanych informacjach w dokumentacji OPS/CUS, wywiadach środowiskowych, etc. Nie może umknąć uwadze fakt, że oświadczenie

o samotnym wychowywaniu dziecka może być zweryfikowane w drodze wywiadu. Do tej czynności stosuje się przepisy dotyczące rodzinnego wywiadu środowiskowego, przeprowadzanego w celu ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 15 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 810). Oznacza to przeprowadzenie przez pracownika socjalnego danej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, rodzinnego wywiadu środowiskowego, na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.). Należy mieć na uwadze fakt, że tylko oświadczenie dotyczące samotnego wychowywania dziecka będzie podlegało weryfikacji w drodze wywiadu środowiskowego, gdyż P.o. ograniczyło taką formę kontroli złożonego oświadczenia przez samotnego rodzica lub opiekuna prawnego.

Należy zadać pytanie, czy właściwie ustawodawca scedował takie prowadzenie spraw na wójta (burmistrza, prezydenta miasta), który może upoważnić m. in. zarządzających OPS, aby weryfikować okoliczności zawartych w oświadczeniach o przyjęcie do przedszkola, szkoły i innych placówek oświatowych? Moim zdaniem tak, a to dlatego, że tego OPS jest podmiotem, który posiada uprawnienie, aby wejść do środowiska osoby składającej oświadczenie. Sprawa dotycząca samotnego wychowania dziecka najlepiej zostanie zbadana przez profesjonalistę - pracownika socjalnego, który sporządza rodzinny wywiad środowiskowy. Organ

prowadzący placówkę, jej dyrektor, czy też komisja rekrutacyjna nie mają jakichkolwiek uprawnień do stwierdzenia, czy rodzic kandydata samotnie wychowuje dziecko. Regulacja prawna daje organom uczestniczącym w postępowaniu rekrutacyjnym możliwość weryfikacji załączonej do wniosku o przyjęcie do placówki dokumentacji, m. in. oświadczenia o samotnym wychowywaniu dziecka, w sytuacji, gdy okoliczności sprawy wskazują na wątpliwości co do wiarygodności (prawdziwości) tych oświadczeń (wyrok WSA w Gdańsku z dnia 26 sierpnia 2020 r., III SA/Gd 455/20, LEX nr 305388-9). Ponadto wójt (burmistrz, prezydent miasta) po to posiada jednostki organizacyjne, aby współdziałały ze sobą i weryfikowały informacje, które wiem ze swojej praktyki zawodowej, że często bywają rozbieżne. Jednakże w tego typu sprawach nie może umknąć uwadze niebłaha zasada ochrony danych, o której mowa w art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE: przekazanie danych powinno nastąpić adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane, tzw. „minimalizacja danych”.

dr Agnieszka Gazda

Granice wady nieważności rozkazu personalnego w sprawie zawieszenia policjanta w czynnościach służbowych

Wątpliwość prawna powstała na tle ustalenia, czy komendant wojewódzki Policji był właściwy do orzeczenia o zawieszeniu policjanta w czynnościach służbowych, skoro policjant ten pełnił służbę w komendzie powiatowej, a zatem nominalnie komendant powiatowy Policji był właściwy do orzekania o jego zawieszeniu w czynnościach; w komendzie wojewódzkiej Policji funkcjonariusz przebywał tylko na delegacji, co nie zmieniło mu przełożonego w sprawach osobowych.

Nie można tymczasem jednoznacznie stwierdzić, że wydanie decyzji o zawieszeniu przez komendanta wojewódzkiego Policji (tj. organ nie będący przełożonym policjanta) zostało obarczone

wadą kwalifikowaną, tj. nieważnością w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 1 k.p.a., bowiem regulacje o ustroju administracji rządowej, w tym Policji, pozwalają kwalifikować taką wadliwość decyzji wyłącznie w sferze wyboru jednego z możliwych wyników wykładni, a taka wadliwość nie rodzi nieważności decyzji ostatecznej o zawieszeniu w czynnościach służbowych.

Zawieszenie w czynnościach służbowych jest instytucją służącą szybkiemu odseparowaniu policjanta od bieżącego wypełniania zadań organów Policji na wypadek gdyby okazało się, że przestał on spełniać wymogi stawiane funkcjonariuszom pełniącym służbę i przyjął naganną postawę wobec

obowiązującego prawa uzasadniającą wykluczenie go z ram służby publicznej (wyrok WSA w Warszawie z 16 listopada 2006 r., II SA/Wa 1249/06, publ. CBOA). Zawieszenie funkcjonariusza Policji w obowiązkach służbowych występuje jako instytucja materialnego prawa administracyjnego i wówczas wymaga konkretyzacji w drodze decyzji administracyjnej wydawanej przez przełożonego służbowego. Może także występować jako środek zapobiegawczy stosowany w postępowaniu karnym lub przez sąd karny. Zawieszenia w czynnościach służbowych nie można utożsamiać z zawieszeniem prawa do wykonywania zawodu. Postępowanie w sprawach zawieszenia policjanta w czynnościach służbowych uregulowane zostało w ustawie o Policji, w przepisach art. 39-39d. Zawieszenie policjanta w czynnościach następuje w formie decyzji administracyjnej wydawanej przez właściwego przełożonego służbowego (por. wyrok WSA w Warszawie z 2 kwietnia 2007 r. II SA/Wa 28/07, publ. CBOA). Sprawa dotycząca zawieszenia należy do spraw osobowych, rozstrzygnięcie pociąga za sobą szereg konsekwencji w postaci powstrzymania się od wykonywania czynności służbowych w okresie zawieszenia, a także skutki finansowe w postaci zawieszenia części uposażenia funkcjonariusza w okresie zawieszenia w czynnościach służbowych.

Nie każda wątpliwość prawna co do właściwości organu, który wydał decyzję w sprawie zawieszenia policjanta w czynnościach służbowych, rodzi skutek w postaci stwierdzenia nieważności takiej decyzji na podstawie art. 156 § 1 pkt 1 k.p.a. Na właściwość organu do załatwiania spraw z zakresu zawieszenia funkcjonariusza w czynnościach służbowych wskazuje konstrukcja art. 39a ust 1 pkt 5 i 6 ustawy o Policji. Stosownie do tych przepisów przełożonymi właściwymi do zawieszania policjantów w czynnościach służbowych są: komendant wojewódzki Policji - w stosunku do policjanta na stanowisku służbowym:

- a) komendanta powiatowego (miejskiego, rejonowego) Policji oraz jego zastępcy,
- b) w jednostce organizacyjnej Policji bezpośrednio podległej,
- c) w komendzie wojewódzkiej Policji lub pozostającego w jego dyspozycji;

Komendant powiatowy (miejski) Policji - w stosunku do policjanta na stanowisku służbowym:

- a) komendanta komisariatu Policji oraz jego zastępcy,
- b) w jednostce organizacyjnej Policji bezpośrednio podległej,

c) w komendzie powiatowej (miejskiej) Policji lub pozostającego w jego dyspozycji;

Analizując konstrukcję przytoczonych przepisów wskazać należy, że ustawodawca jednoznacznie związał właściwość organu do załatwienia sprawy zawieszenia w czynnościach ze stanowiskiem zajmowanym przez funkcjonariusza Policji. Należy zatem zwrócić uwagę jakie stanowisko służbowe jest podstawą stosunku służbowego (aktu mianowania) funkcjonariusza Policji. Podkreślenia wymaga w tym miejscu, że nie każda decyzja uznana przez organ za niezgodną z prawem będzie mogła zostać uznana za nieważną. Naruszenie prawa w ocenie organu właściwego do zbadania sprawy uznane musi zostać za tak doniosłe, że decyzja nie może zostać się w obrocie prawnym. Nie każde jednak naruszenie prawa za takie można uznać, również gdy odnosi się do sfery wykładni przepisów o właściwości organu Policji.

Zastosowanie trybu nadzwyczajnego zawartego w art. 156 i nn. k.p.a. wymagać będzie od organu prowadzącego w tej sprawie postępowanie nadzorcze wykazania ponad wszelką wątpliwość naruszenia prawa w sposób nie dający się w jakikolwiek sposób pogodzić z porządkiem prawnym. Na tle przedstawionej sprawy kluczowy tytuł do przyjęcia, że sprawę załatwił organ właściwy ma art. 13 ust. 1 ustawy wojewódzkiej i administracji rządowej w województwie, który powiada, że zadania wojewody wykonywane są „przy pomocy” komendanta wojewódzkiego i powiatowego, jako organów administracji zespolonej. A taka norma nie pozwalałaby na przypisanie wady nieważności wspomnianej decyzji, skoro to wykładnia terminu „przy pomocy” decydować ma o wadliwości w zakresie właściwości rzeczowej.

prowadzący placówkę, jej dyrektor, czy też komisja rekrutacyjna nie mają jakichkolwiek uprawnień do stwierdzenia, czy rodzic kandydata samotnie wychowuje dziecko. Regulacja prawna daje organom uczestniczącym w postępowaniu rekrutacyjnym możliwość weryfikacji załączonej do wniosku o przyjęcie do placówki dokumentacji, m. in. oświadczenia o samotnym wychowywaniu dziecka, w sytuacji, gdy okoliczności sprawy wskazują na wątpliwości co do wiarygodności (prawdziwości) tych oświadczeń (wyrok WSA w Gdańsku z dnia 26 sierpnia 2020 r., III SA/Gd 455/20, LEX nr 3053889). Ponadto wójt (burmistrz, prezydent miasta) po to posiada jednostki organizacyjne, aby współdziałały ze sobą i weryfikowały informacje, które wiem ze swojej praktyki zawodowej, że

często bywają rozbieżne. Jednakże w tego typu sprawach nie może umknąć uwadze niebiała zasada ochrony danych, o której mowa w art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016-/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE: przekazanie danych powinno nastąpić adekwatnie, stosownie oraz ograniczone do tego, co

niezbędne do celów, w których są przetwarzane, tzw. „minimalizacja danych”.

*dr Aneta Korcz-Maciejko,
radca prawny*

Dom wycieczkowy i związane z nim miejsca postojowe na tle warunków stawianych przez Prawo budowlane

Istotą zagadnienia prawnego wymagającego oceny jest status prawny budynku usług turystycznych i dopuszczalności jego kwalifikacji związanych z nim miejsc postojowych w kategoriach wyjątków określonych w § 19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2022 r., poz. 1225).

Stosownie do tego przepisu, odległość stanowisk postojowych, w tym również zadaszonych, oraz otwartych garaży wielopoziomowych od: placu zabaw dla dzieci, boiska dla dzieci i młodzieży, okien pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi w budynku opieki zdrowotnej, w budynku oświaty i wychowania, w budynku mieszkalnym, w budynku zamieszkania zbiorowego, z wyjątkiem hotelu, motelu, pensjonatu, domu wycieczkowego, domu wycieczkowego, schroniska młodzieżowego i schroniska, nie może być mniejsza niż: dla samochodów osobowych: a) 7 m w przypadku parkingu do 10 stanowisk postojowych włącznie, 10 m – w przypadku parkingu od 11 do 60 stanowisk postojowych i c) 20 m – w przypadku parkingu powyżej 60 stanowisk postojowych. Niezależnie od tego, budynek zamieszkania zbiorowego, zgodnie z § 3 pkt 5 tego rozporządzenia, to budynek przeznaczony do okresowego pobytu ludzi, w szczególności hotel, motel, pensjonat, dom wypoczynkowy, dom wycieczkowy, schronisko młodzieżowe, schronisko, internat, dom studencki, budynek koszarowy, budynek zakwaterowania na terenie zakładu karnego, aresztu śledczego, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich, a także budynek do stałego pobytu ludzi, w szczególności dom dziecka dom rencistów i dom zakonny.

Od warunków zachowania ww. odległości między ścianą budynku zawierającą okna a miej-

scami postojowymi zwolniono jednoznacznie m.in. <<domy wycieczkowe>>. Jak wynika z relacji co do zakresu projektowanej inwestycji, ma ona obejmować budynek, w którym będą mieściły się lokale dla osób podróżujących w celach turystycznych, budynek będzie zapewniał bazę logistyczną wycieczce, w tym miejsca czasowego pobytu uczestników w celu oczekiwania na kolejny środek transportowy w trakcie podróży (wycieczki) oraz pobytu w miejscu docelowym wycieczki turystycznej. Nadto, w budynku planowana jest funkcja w postaci bazy dla organizatora wycieczek, centrum koordynacji wycieczek, poczekalnie dla osób oczekujących na kolejną fazę wyprawy – na podstawie zawartych w tym celu umów najmu umożliwiających zakwaterowanie. Przepisy prawa nie formułują definicji domu wycieczkowego, zatem to funkcja nadana przez projektanta oraz semantyka tego terminu w języku polskim mają tu decydujące znaczenie.

Inwestycja obejmująca budynek usług turystycznych jest budynkiem zamieszkania zbiorowego stanowiącym dom wycieczkowy i z tego względu korzysta ze zwolnienia od rygorów lokalizacji miejsc postojowych w stosunku do okien pomieszczeń przeznaczonych na pobyt osób; miejsca postojowe mogą w tym wypadku nawet przylegać do ściany budynku z oknami pomieszczeń, w których będą przebywać osoby.

Podobny pogląd można wyprowadzić z instrukcji wydanej przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii z dnia 6 października 2023 r., nr DAB-I.710.152.2023.ZK, gdzie stwierdzono, że końcowa kwalifikacja obiektu z punktu widzenia regulacji o wymaganej odległości między miejscami postojowymi a oknami należy do wiedzy specjalnej, a więc rozstrzygające znaczenie ma w tym względzie opracowanie projektowe przesądzające o funkcji

budynku. W piśmie tym wskazano na kluczową rolę ekspertyzy (opinii, stanowiska biegłego, oceny architekta), którą będzie kierował się orzekający w sprawie pozwolenia na budowę organ. Pismo to, stanowiąc instrukcję, nie jest źródłem prawa w aktualnym porządku prawnym. Może mieć walor

pomocniczy, zaś orzekający organ nie ma tytułu aby się na nie powoływać przy rozstrzygnięciu w sprawach indywidualnych.

mgr Dariusz Kosiński,

Zatrudnienie pracownika samorządowego na podstawie czwartej, kolejnej umowy o pracę

Stosownie do art. 25¹ § 1 i 3 Kodeksu pracy, czwarta kolejna umowa o pracę z pracownikiem, który dotychczas był zatrudniony na podstawie trzech kolejnych umów na czas określony, jest umową zawieraną na czas nieokreślony.

Skutek zawarcia umowy o pracę na czas nieokreślony w takim wypadku następuje *ex lege*, tzn. umowa jest zawarta na czas nieokreślony, choćby strony mówiły się o pracę na czas określony.

Przepis art. 16 ust. 2 ustawy o pracownikach samorządowych wymaga, na pozór bezwzględnie, aby osoba zatrudniona w po raz pierwszy na stanowisku urzędniczym była zatrudniona na czas określony, a to celu odbycia w tym okresie służby przygotowawczej. Regulacja ta nie stanowi w takim wypadku przeszkody do zawarcia umowy na czas nieokreślony, bowiem osoba podejmująca pracę na stanowisku urzędniczym po raz pierwszy została zdefiniowana w art. 16 ust. 3 ustawy o pracownikach samorządowych. Jeżeli zatem osoba, choć w sensie faktycznym jest zatrudniana po raz pierwszy jako urzędnik, poprzednio 3-krtnie zatrudniona w tym samym urzędzie jako pracownik nie urzędniczy, ale nie spełnia warunków „pierwszego zatrudnienia urzędniczego” z art. 16 ust. 2 tej ustawy, wraca w stosunku do niej powszechna ochrona stosunku pracy polegająca na skutku zawarcia czwartej umowy o pracę na czas nieokreślony. W sensie

jurydycznym osobą zatrudnianą po raz pierwszy na stanowisku urzędniczym jest osoba, która kumulatywnie: a) nie była wcześniej zatrudniona w jednostce samorządowej dłużej niż 6 miesięcy oraz b) nie odbyła służby przygotowawczej wraz z egzaminem. Brak dowolnej z tych dwóch cech oznacza zatrudnienie osoby na podstawie umowy na czas nieokreślony po trzech poprzednich umowach o pracę na czas określony zawartych z urzędem.

W szczególności jeśli pracownik nie jest osobą podejmującą pracę na stanowisku urzędniczym po raz pierwszy, bowiem nie spełnia warunku określonego w tej definicji, np. warunku „niezatrudnienia wcześniej w jednostce przez okres dłuższy niż 6 miesięcy” (zatrudnienia krótszego lub równego 6 miesięcy). Jeśli więc zainteresowany był zatrudniony na okres przekraczający 6 miesięcy, nie jest osobą podejmującą zatrudnienie na stanowisku urzędniczym po raz pierwszy, do której stosuje się art. 16 ust. 2 ustawy o pracownikach samorządowych. Jego umowa o pracę, zawierana po raz czwarty, jest umową na czas nieokreślony.

mgr Ewa Plesnarowicz-Durska,
radca prawny

Urlop bezpłatny nauczyciela – zastępcy burmistrza

Istota zagadnienia prawnego sprowadza się do oceny, czy nauczyciel wnoszący w szkole o urlop bezpłatny w celu podjęcia wykonywania drugiego stosunku pracy, z powołania, na stanowisku zastępcy burmistrza, ma obowiązek wykorzystania urlopu wypoczynkowego przed rozpoczęciem urlopu bezpłatnego.

Stosownie do art. 174 i art. 174¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2023 r., poz. 1465), pracodawca „może udzielić pracownikowi” na jego wniosek urlopu bezpłatnego. Obydwie regulacje (art. 174 k.p. – urlop bezpłatny na

zasadach ogólnych i art. 174¹ k.p. – urlop bezpłatny w celu wykonywania pracy u innego pracodawcy na czas określony) pozostawiają pracodawcy pracownika wnoszącego o urlop bezpłatny autonomiczną i bezwarunkową decyzję co do skorzystania z instytucji urlopu bezpłatnego.

Nie tworzą w szczególności warunku w postaci skorzystania przez pracownika przed urlopem bezpłatnym z innych uprawnień pracowniczych oraz obowiązku dania przez pracownika gwarancji (promesy), iż w przyszłości nie dojdzie do stanu niewykorzystania w przepisany terminie

urlopu wypoczynkowego. Nawet bowiem gdyby doszło do rozwiązania stosunku pracy, w ramach którego udzielono urlopu bezpłatnego, zaległy urlop wypoczynkowy przyjmuje postać ekwiwalentu, co wprost uregulowano w art. 171 § 1 k.p.

Zarówno regulacje kodeksowe o urlopie bezpłatnym, jak i o formach urlopu wypoczynkowego znajdują zastosowanie do osób zatrudnionych na stanowisku nauczyciela z mocy art. 91c ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2023 r., poz. 984), podobnie zresztą jak ma to miejsce w przypadku osób, które (również dodatkowo) zajmują stanowiska w organach samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 43 ust.

1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2022 r., poz.530).

Z tych względów wykorzystanie w szkole urlopu wypoczynkowego przez nauczyciela, który obejmuje równoległe stanowisko zastępcy burmistrza nie jest prawnym warunkiem skorzystania przez takiego pracownika z urlopu bezpłatnego w zatrudniającej go szkole.

*mgr Paulina Osikowska,
asystent radcy prawnego*

Glosa do wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 6 marca 2024 r., IV P 263/23 w sprawie dodatku służbowego w Służbie Więziennej

Glosa

do wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 6 marca 2024 r., sygn. akt IV P 263/23

/ustalenie bezskuteczności czynności przełożonego w Służbie Więziennej obejmującej nielegalne obniżenie dodatku służbowego/

Teza: Funkcjonariusz Służby Więziennej nie ma interesu prawnego w domaganiu się od sądu pracy orzeczenia o ustaleniu bezskuteczności czynności przełożonego służbowego zaniżającej z naruszeniem prawa dodatek służbowy do uposażenia i przywróceniu warunków płacy w zakresie tego dodatku, nawet gdy zasługuje na zasądzenie mu kwoty odpowiadającej wysokości części dodatku, o jaką zniżono mu wypłacaną należność.

Sąd Rejonowy, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 6 marca 2024 r., sygn. akt IV P 263/23 (niepubl.) zasądził od Skarbu Państwa - Dyrektora Zakładu Karnego w Rz. Na rzecz M.M., byłej funkcjonariuszki Służby Więziennej (dalej: SW) kwotę 2 254, 10 zł tytułem różnicy dodatku służbowego za okres od 1 grudnia 2022 r. do 16 marca 2023 r. wraz z odsetkami i równocześnie oddalił powództwo w części domagającej

się na podstawie art. 189 k.p.c. ustalenia bezskuteczności czynności Dyrektora ZK zaniżającej nielegalnie dodatek służbowy za ten okres i przywrócenia warunków płacy w zakresie tego dodatku do stanu odpowiadającego wymogom wysokości należnego dodatku służbowego. W części oddalającej powództwo Sąd stwierdził, że powódka nie ma interesu prawnego wymaganego przez art. 189 k.p.c. aby domagać się od sądu powszechnego ustalenia, że: czynność zaniżająca dodatek służbowy okazała się bezskuteczna oraz że ustalony jej dodatek (stanowiący element warunków płacy w ramach stosunku służbowego) przysługiwał jej w wyższym wymiarze, określonym przepisami pragmatycznymi. W ocenie sądu nie można wskazać na jakiegokolwiek źródło interesu prawnego powódki, stąd ograniczył się do zasądzenia dochodzonej kwoty, zaś w uzasadnieniu stwierdził, że w wyniku procesu ustalono, że niewątpliwie doszło do nielegalnego obniżenia dodatku służbowego, a przełożony naruszył przepisy prawa pracy o wysokości takiego składnika uposażenia służbowego zawarte w art. 56 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2022 r., poz. 2470) w zw. z § 5-7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej (Dz.U. 2022 r., poz. 636).

Wyrok został dotknięty istotnym naruszeniem prawa.

Iskota sprawy w zakresie, w jakim sąd oddalił powództwo o ustalenie bezskuteczności czyn-

ności przełożonego służbowego w przedmiocie ustalenia zbyt niskiej wysokości dodatku służbowego i orzeczenie o przywróceniu warunków pracy i płacy poprzez przywrócenie wymaganego prawem świadczenia ze stosunku pracy w postaci dodatku służbowego za okres od 1 grudnia 2022 r. do 16 marca 2023 r., sprowadza się do oceny, czy rację miał Sąd I instancji, że brak jest po stronie powodowej interesu prawnego w żądaniu takiego orzeczenia na podstawie art. 189 k.p.c. Konstrukcja art. 218-220 ustawy o Służbie Więziennej (zwanej dalej u.s.w.) jest klarowna. W art. 218 u.s.w. wskazano na katalog spraw, w których przełożony służbowy rozstrzyga decyzją administracyjną, co oznacza końcowo kognicję sądów administracyjnych w tej kategorii spraw. Przepis art. 219 u.s.w. spolaryzowano po przeciwnej stronie, wskazując na sprawy rozstrzygane rozkazem personalnym (pragmatycznym poleceniem służbowym), który nie podlega zaskarżeniu i przesądza o zatamowaniu wszelkiej drogi sądowej, w ogóle; te sprawy kończą się (bez względu na powstanie na ich tle sporu) aktem organu – przełożonego służbowego, czy to legalnego, czy też wydanego z naruszeniem prawa. Systematykę domyka wreszcie art. 220 u.s.w., który powiada, że jeżeli sprawy nie należą ani do jednej, ani do drugiej kategorii (nie są zatamowane w razie sporu wyrokiem sądu administracyjnego, ani też nie są wyłączone z kognicji wszystkich sądów) przynależą do właściwości sądów powszechnych (sądu rejonowego – sądu pracy). Taka konstrukcja ustawy pragmatycznej oznacza, że jeżeli roszczenie spełnia wymogi określone w art. 220 u.s.w., to sąd powszechny jest obowiązany do rozpoznania powództwa co do istoty, a zarzut braku interesu prawnego w tak wykreowanym roszczeniu nie znajduje podstaw z punktu widzenia art. 189 k.p.c.

Nie ulega kwestii, że strona powodowa kwestionując czynność ze stosunku służbowego polegającą na obniżeniu dodatku służbowego została pozbawiona możliwości zastąpienia wadliwej czynności przełożonego służbowego wyrokiem sądu administracyjnego (względnie decyzją prawidłową wydaną w następstwie wyroku), a zatem nie może dochodzić swojego interesu prawnego w wykreowaniu czynności prawnej (decyzji, wyrok WSA lub NSA) zastępującej wadliwą czynność przełożonego (czynności uznającej bezskuteczność tej wcześniejszej i rozstrzygającej o prawidłowej wysokości dodatku służbowego w spornym okresie) na podstawie art. 218 u.s.w. Nie jest też sporne i to, że sprawa w przedmiocie dodatku służbowego nie mieści się w kategorii spraw, w których ustawodawca chciał zdać się na dyskrecjonalną władzę przełożonego służbowego w rozumieniu art. 219 u.s.w., bowiem o ustaleniu wysokości dodatku służbowego nie orzeka się w drodze rozkazu personalnego.

To zatem art. 220 u.s.w. musi stanowić źródło interesu prawnego dla pracownika (funkcjonariusza SW), który spotkał się z nielegalną czynnością służbową i pragnie ukształtować treść stosunku pracy (a następnie zilustrować go w aktach osobowych co determinuje jego status w obrocie prawnym) w sposób odpowiadający prawu pracy. Sąd I instancji w niezaskarżonej części wyroku (zasądzającej kwotę brakującego powódce dodatku służbowego) orzekł tylko o finansowych, majątkowych, konsekwencjach naruszenia prawa przez przełożonego, jakie bezspornie zidentyfikował w granicach badanej sprawy. Na s. 10 uzasadnienia wyroku stwierdzono, że <<... Sąd uznał, że w niniejszej sprawie nie doszło do spełnienia przesłanek pozwalających na zmniejszenie dodatku służbowego powódce, stąd obniżenie jej dodatku służbowego począwszy od 1 grudnia 2022 r. było niezgodne z prawem>>. Błędnie jednak Sąd I instancji przyjął, że takie ustalenie winno ograniczać się do sanacji faktycznych, majątkowych następstw wadliwej czynności przełożonego – dekretu obniżającego wysokość dodatku służbowego poprzez zasądzenie kwoty odpowiadającej różnicy należnego dodatku. Nie chodziło bowiem o przyznanie powódce odszkodowania za szkodę wyrządzoną nielegalnym aktem ustalającym wysokość dodatku służbowego (a taki efekt Sąd I instancji wywołał wyrokiem) ale o ukształtowanie w spornym okresie, w zastępstwie za pracodawcę naruszającego prawo pragmatyczne, treści stosunku służbowego w sposób niwelujący skutki czynności uznanej przecież przez Sąd za nielegalne. Innymi słowy, powódka miała tytuł żądać, aby w świetle przepisów prawa pracy wywodził wobec wszystkich uczestników obrotu prawnego na przyszłość badających jej status na podstawie dokumentów urzędowych – jej akt osobowych, do których zostanie włączony prawomocny wyrok w zawisłej sprawie, że zapadła wobec niej czynność prawna (wyrok sądu powszechnego, o jakim mowa w art. 220 u.s.w. w zw. z art. 189 k.p.c.) kreująca prawidłową treść kwestionowanej partii elementów stosunku służbowego, zastępując nielegalną czynność przełożonego w sprawie ze stosunku służbowego. W treści stosunku służbowego chodzi nie tylko, wbrew poglądowi Sądu I instancji, aby przepisom prawa odpowiadała sfera majątkowa, tzn. wartość uposażenia służbowego wpływającego na rachunek funkcjonariusza, ale głównie o to, aby każdy podmiot wykonujący swe uprawnienia przy pomocy akt osobowych stanowiących w wypadku funkcjonariusza SW dokumenty urzędowe (organy kontroli państwowej, sam funkcjonariusz po powrocie do służby tej lub innej, organy przełożone w sprawach osobowych obu instancji, organy właściwe w sprawach dyscyplinarnych), nie mógł wywodzić, że niewzruszona dotychczas, niepodważona w za-

dnym postępowaniu czynność przełożonego służbowego była czynnością prawidłową, legalną. A na tle badanej sprawy ta czynność wymaga z tej racji zastąpienia jej nieuprawnionej treści stosownym orzeczeniem sądu – uznaniem bezskuteczności i ustaleniem dodatku w prawidłowej wysokości.

Funkcjonariusz SW ma tytuł, aby każdy uczestnik obrotu prawnego wykonujący publiczne prawo wglądu w akta osobowe funkcjonariusza i czyniący użytek urzędowy z akt osobowych nie miał wątpliwości, że czynność przełożonego wywołująca nielegalny skutek (wyplacająca zbyt niski dodatek służbowy) nie powinna być w ich granicach urzędowania traktowana jako legalna, bowiem bez orzeczenia sądu, o jakim mowa w art. 220 u.s.w. z takiego domniemania korzysta, jak każdy inny niewzruszony w przepisany trybie dokument urzędowy. Źródło tak rozumianego interesu prawnego leży zatem w § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 lipca 2010 r. w sprawie prowadzenia dokumentacji w aktach osobowych funkcjonariuszy Służby Więziennej (Dz.U. z 2020 r., poz. 1958). Wyrok sądu powszechnego stanowi zaś dokument będący podstawą ustalenia wysokości uposażenia w rozumieniu § 6 ust. 4 pkt 7 cyt. rozporządzenia i wymaga włączenia do akt osobowych; z takiego obowiązku wyłączono tylko (z uwagi na ich kasatoryjny charakter) orzeczenia wydane przez

sądy administracyjne (§ 12 pkt 2 cyt. rozporządzenia), co stanowi naturalną konsekwencję trybu kontroli legalności czynności pracodawcy dokonywanego w reżimie art. 218 u.s.w.

To, że sprawa w przedmiocie ustalenia wysokości dodatku służbowego nie mieści się ani w kategorii spraw wymienionych w art. 218, ani też w kategorii spraw wymienionych w art. 219 u.s.w. oznacza, iż strona powodowa w granicach własnych interesów w toku, związanych ze statusem funkcjonariusza SW ma tytuł aby wszystkie organy Państwa w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z cyt. przepisami rozporządzenia, oceniając w przyszłości przebieg jej służby i status adresata aktów i czynności przełożonego, mogły jednoznacznie stwierdzić, że czynność obniżenia dodatku została z racji naruszenia prawa wykazanego w procesie cywilnym, zastąpiona orzeczeniem sądu usuwającym tę wadliwość, stosownie do art. 220 u.s.w. w zw. z art. 189 k.p.c.

*prof. nadzw. dr hab. Wojciech Maciejko,
radca prawny*

Sprawozdanie z seminarium nt. Wątki prawnicze w lekturach szkolnych

W dniu 22 maja 2024 r. odbyło się seminarium adresowane do młodzieży szkół średnich, nt. *Wątki prawnicze w lekturach szkolnych*. Organizatorem seminarium była Poradnia Prawna im. Anny Jenke w Jarosławiu. Zaproszenie do prowadzenia go przyjął Pan mec. Piotr Rachwał z Krakowskiej Izby Adwokackiej. W wykładzie i dyskusji wzięła młodzież składająca się z uczniów – uczestników seminarium stałego przy Poradni Prawnej im. Anny Jenke, a także zainteresowani uczniowie Zespołu Szkół Innowacyjnych w Jarosławiu.

Zagadnienia poruszone w trakcie zajęć wywołały wśród młodzieży dyskusję i zainteresowanie, nie tylko podczas seminarium. Również po jego zakończeniu dostrzegalne były miłe komentarze młodych prawników i wyraźne zaciekawienie podejmowanymi tematami.

*prof. nadzw. dr hab. Wojciech Maciejko,
kierownik Poradni Prawnej
im. Anny Jenke w Jarosławiu*

Wydawca: Poradnia Prawna im. Anny Jenke w Jarosławiu, 37-500 Jarosław, ul. Sanowa 11

Redaktor naczelny: radca prawny Piotr Kubas

Rada Naukowa: Przewodniczący - prof. UAFM dr hab. Wojciech Maciejko

Członkowie: dr hab. Bożena Sowa, dr Agnieszka Bednarczyk-Plachta, dr Katarzyna Dokukin, dr Agnieszka Gałakan-Halicka, dr Agnieszka Gazda, dr Paweł Klimek, dr Katarzyna Myślińska, dr Marta Piertas-Eichberger, dr Piotr Piś

Tytuł czasopisma zarejestrowany został przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie postanowieniem z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. akt I NsRejPz 24/19

ISSN 2658-2902